

Motion till riksdagen 2022/23:692

av Azra Muranovic m.fl. (S)

Arbetsmiljöarbete

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Arbetsmiljöverket och dess uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningskrav och specialistkunskap inom arbetsmiljöområdet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regionala skyddsombud och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varje år dör människor på jobbet i Sverige. Under de senaste tio åren så har drygt 400 personer i den svenska arbetskraften och 90 andra som jobbat i Sverige dött i arbetsolyckor enligt Arbetsmiljöverket. Ett allt mer pressat arbetsliv medför en risk för arbetsplatsolyckor som i värsta fall kan sluta med dödlig utgång. Varje dödsolycka är en tragedi och ett misslyckande för svensk arbetsmarknad.

Arbetsplatsolyckor är samtidigt bara ett av flera arbetsmiljöproblem.

Vi ser exempelvis att anställda inom flertalet yrken har svårt att orka arbeta tills pensionen. För oss socialdemokrater är förbättrad arbetsmiljö en central fråga. För ett tryggt och säkert arbetsliv krävs att regeringen tar problematiken inom arbetslivet på allvar och sätter upp ambitiösa mål för arbetsmiljön tillsammans med arbetsmarknadens parter. Den socialdemokratiskt ledda regeringen 2014–2022 har visat att man har höga ambitioner på arbetsmiljöområdet bland annat genom att ha presenterat två omfattande arbetsmiljöstrategier under de senaste åren.

Tillräckliga anslag till Arbetsmiljöverket har en stor betydelse för att få till stånd ett effektivt arbetsmiljöarbete. Utifrån detta perspektiv är det positivt att den socialdemokratiskt ledda regeringen kraftigt ökade anslagen till Arbetsmiljöverket. Satsningarna på Arbetsmiljöverket var en riktningförändring i arbetsmiljöarbetet och gav myndigheten möjlighet att anställa fler inspektörer efter kraftiga nedskärningar mellan åren 2006 och 2014.

Varje år inspekterar Arbetsmiljöverket arbetsplatser runt om i Sverige för att synliggöra arbetsförhållandena och uppmärksamma risker för skador orsakade av arbetsmiljö – ett arbete som är viktigt för att människor inte ska skadas eller slitas ut i förtid på jobbet. De inspektioner som Arbetsmiljöverket genomför fyller ett dubbelt syfte. För det första möjliggör fler inspektioner ett ökat förebyggande arbetsmiljöarbete på arbetsplatserna och stärker medvetenheten kring arbetsmiljöfrågorna. För det andra innebär en inspektion krav på att arbetsgivaren ska förbättra arbetsmiljön på den arbetsplats som besöks.

För att fortsätta arbetet med att stärka arbetsmiljön är det därför viktigt att förbättra förutsättningarna för förebyggande arbete och tillsynsarbete. Därför bör Arbetsmiljöverket få de resurser som krävs och arbetsmiljöarbetet utvecklas på alla nivåer. Antalet arbetsmiljöinspektörer behöver öka för att uppfylla ILO:s rekommendationer om minst en inspektör per 10 000 anställda.

Arbetsmiljöverket har en viktig roll att spela för att skapa en god arbetsmiljö på våra arbetsplatser. Men det dagliga arbetet utförs lokalt genom samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare. På varje arbetsplats där det arbetar fem eller fler arbetstagare så ska arbetstagarna välja ett skyddsombud. Skyddsombuden har en avgörande roll som företrädare för sina arbetskamrater i frågor om den fysiska och psykiska miljön på arbetsplatsen. Arbetsgivaren har givetvis huvudansvaret för arbetsmiljön på arbetsplatsen och ska samverka med skyddsombuden och ge dem information och möjlighet att utföra sitt uppdrag på bästa sätt. I arbetsmiljölagen finns krav på utbildning för skyddsombud men samma krav ställs inte på arbetsgivaren som är ytterst ansvarig för arbetsmiljön. För att det förebyggande och lokala arbetsmiljöarbetet ska fungera så väl som möjligt borde liknande krav på utbildning ställas på arbetsgivaren som på skyddsombuden. För dessa utbildningar bör det införas krav på innehåll och kontinuerlig uppdatering, både för skyddsombud och för arbetsgivare.

Styrkan i det lokala och regionala arbetsmiljöarbetet är att de som utför uppdragen har specialkunskap inom sina branscher. Något som många gånger upplevs brista när Arbetsmiljöverket och/eller polis ska involveras, vid en allvarlig olycka eller misstänkt arbetsmiljöbrott. Arbetsmiljöverkets branschkunskap behöver stärkas för att öka effektiviteten och kunna göra mer rättvisande bedömningar. Inom polisen och rättsväsendet behöver vi fler specialister som har en större kunskap för att även här skapa en bättre och mer effektiv process i utredningsarbetet.

Samverkan är avgörande i det lokala arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljöverkets tjänstemän bör också ha krav på sig att samverka med och ge rekommendationer till både skyddsombud och arbetsgivare. Den specifika kunskap som exempelvis skyddsombuden har om ”sina” arbetsplatser kan hjälpa Arbetsmiljöverket i sina bedömningar. Arbetsmiljöverket bör även ha i uppdrag att ge arbetsgivare som efterfrågar det hjälp att skapa en bättre arbetsmiljö, speciellt i samband med inspektioner.

De regionala skyddsombuden spelar en avgörande roll på mindre arbetsplatser och är många gånger ett viktigt stöd även för arbetsgivaren för att förbättra arbetsmiljön på arbetsplatsen. Men i dagsläget har inte de regionala skyddsombuden rätt att följa upp arbetsmiljön på alla arbetsplatser där man har tecknat kollektivavtal. I utredningen De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet (SOU 2022:47) föreslås efter en utvärdering av verksamheten utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud. Utredningen föreslår att ”regionalt skyddsombud även ska få utses vid arbetsställe som är eller brukar vara bundet av kollektivavtal med en arbetstagarorganisation. Liksom tidigare ska ett regionalt skyddsombud också kunna utses om förbundet har en medlem

vid arbetsstället”. Detta är en viktig åtgärd för förbättrad arbetsmiljö på svenska arbetsplatser, särskilt där många utstationerade arbetar.

Azra Muranovic (S)

Carina Ödebrink (S)

Niklas Sigvardsson (S)